Europa-Parlamentet
2024-2029

Udenrigsudvalget

2025/2021(INI)

5.3.2025

UDKAST TIL BETÆNKNING

om Kommissionens rapporter om Nordmakedonien for 2023 og 2024
(2025/2021(INI))

Udenrigsudvalget

Ordfører: Thomas Waitz

INDHOLD

Side

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING 3

BEGRUNDELSE 9

BILAG: ENHEDER ELLER PERSONER, SOM ORDFØREREN HAR MODTAGET INPUT FRA 11

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om Kommissionens rapporter om Nordmakedonien for 2023 og 2024
(2025/2021(INI))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til stabiliserings- og associeringsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Nordmakedonien på den anden side[1],

– der henviser til Nordmakedoniens ansøgning, som blev indgivet den 22. marts 2004, om medlemskab af Den Europæiske Union,

– der henviser til Det Europæiske Råds beslutning af 16. december 2005 om at give Nordmakedonien status som kandidatland til medlemskab af EU,

– der henviser til konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 19.-20. juni 2003 og bilaget hertil med titlen "Thessaloniki-dagsordenen for det vestlige Balkan: På vej mod europæisk integration",

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1529 af 15. september 2021 om oprettelse af instrumentet til førtiltrædelsesbistand (IPA III)[2],

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1449 af 14. maj 2024 om oprettelse af reform- og vækstfaciliteten for Vestbalkan[3],

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. februar 2020 med titlen "Styrkelse af tiltrædelsesprocessen – Et troværdigt EU-perspektiv for landene på Vestbalkan" (COM(2020)0057),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 8. november 2023 med titlen "Meddelelse om EU's udvidelsespolitik 2023" (COM(2023)0690), som blev ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene med titlen "North Macedonia 2023 Report" (rapport om Nordmakedonien for 2023) (SWD(2023)0693),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 8. november 2023 med titlen "Ny vækstplan for landene på Vestbalkan" (COM(2023)0691),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 20. marts 2024 om førudvidelsesreformer og gennemgang af politikker (COM(2024)0146),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 24. juli 2024 med titlen "Rapport om retsstatssituationen 2024" (COM(2024)0800), som blev ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene med titlen "2024 Rule of Law Report – Country

[1] EUT L 84 af 20.3.2004, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
[2] EUT L 330 af 20.9.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
[3] EUT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

Chapter on the rule of law situation in Albania" (rapport om retsstatssituationen 2024 – Landekapitlet om retsstatsprincippet i Nordmakedonien) (SWD(2024)0830),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 30. oktober 2024 med titlen "2024 Communication on EU enlargement policy" (meddelelse om EU's udvidelsespolitik 2024) (COM(2024)0690), som blev ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene med titlen "North Macedonia 2024 Report" (rapport om Nordmakedonien for 2024) (SWD(2023)0693),

– der henviser til Nordmakedoniens reformdagsorden som den 23. oktober 2024 blev godkendt af Kommissionen inden for rammerne af reform- og vækstfaciliteten,

– der henviser til den endelige rapport af 23. september 2024 om Nordmakedoniens præsidentvalg den 24. april 2024 og parlamentsvalg den 8. maj 2024 fra valgobservationsmissionen i Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (ODIHR) under Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa,

– der henviser til erklæringerne fra topmøderne mellem EU og Vestbalkan den 13. december 2023 og den 18. december 2024 i Bruxelles,

– der henviser til Berlinprocessen, som blev igangsat den 28. august 2014,

– der henviser til sine tidligere beslutninger om Nordmakedonien,

– der henviser til forretningsordenens artikel 55,

– der henviser til betænkning fra Udenrigsudvalget (A10-0000/2025),

A. der henviser til, at Nordmakedonien har haft status som kandidatland til medlemskab af EU siden 2005 og med succes afsluttede screeningsprocessen i december 2023;

B. der henviser til, at Nordmakedoniens borgeres forhåbninger om at blive en del af EU har ført til betydelige fremskridt med hensyn til demokrati og socioøkonomiske reformer, mens tiltrædelsesprocessen fortsat oplever blokeringer af forskellige uberettigede årsager;

C. der henviser til, at Nordmakedonien er en pålidelig udenrigspolitisk partner, der er helt på linje med EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik;

D. der henviser til, at Nordmakedonien er nødt til at vedtage de udestående forfatningsmæssige reformer, således at tiltrædelsesforhandlingerne kan indledes hurtigt;

1. gentager sin fulde støtte til Nordmakedoniens ønske om at blive medlem af EU;

2. minder om behovet for at bevare momentum og troværdighed i den europæiske integrationsproces; bemærker, at Nordmakedonien fortsat udviser engagement i EU's integration og tilpasning til EU's politikker; opfordrer til hurtige fremskridt i tiltrædelsesforhandlingerne, samtidig med at det bemærkes, at det er vigtigt at vedtage de aftalte forfatningsændringer; opfordrer alle politiske partier i Nordmakedonien til at indgå i en konstruktiv dialog for at opnå den nødvendige konsensus om disse ændringer,

hvilket vil styrke landets multietniske karakter og fremskynde dets fremskridt hen imod EU-medlemskab;

3. glæder sig over den nye reform- og vækstfacilitet for Vestbalkan, som vil yde 750 mio. EUR i tilskud og lån til Nordmakedonien;

4. glæder sig over den fortsatte stabilitet i forbindelserne mellem de etniske grupper og gennemførelsen af Ohridrammeaftalen;

5. opfordrer Nordmakedonien til at intensivere sin indsats for at styrke retsstatsprincippet og retsvæsenets uafhængighed, bekæmpe korruption, reformere den offentlige administration samt forbedre gennemsigtigheden og koncentrationen af medieejerskab;

Demokratiske institutioners funktion

6. bemærker, at selv om de demokratiske institutioner i Nordmakedonien fungerer tilfredsstillende, er politisk polarisering fortsat en hindring for de nødvendige reformer;

7. glæder sig over vedtagelsen af en ny forretningsorden i Republikken Nordmakedoniens parlament (Sobranie) med støtte fra Europa-Parlamentet inden for rammerne af Jean Monnet-dialogen; understreger, at samarbejde på tværs af partierne fortsat er afgørende for at fremskynde gennemførelsen af EU-relaterede reformer og styrke de demokratiske institutioner;

8. understreger, at der stadig er behov for en omfattende valgreform, selv om der er foretaget ændringer af valgloven; opfordrer kraftigt til gennemførelse af de udestående henstillinger fra ODIHR og Venedigkommissionen;

9. opfordrer til bedre regulering af finansieringen af politiske partier og kampagner, herunder foranstaltninger til at øge gennemsigtigheden;

10. opfordrer til fortsat at modernisere den meritbaserede offentlige forvaltning, at tackle systemiske udfordringer i forbindelse med politisering og at styrke gennemsigtige rekrutteringsprocesser;

11. opfordrer til yderligere skridt til at sikre de offentlige institutioners systemiske ansvarlighed gennem meningsfulde og offentlige høringer af interessenter;

12. opfordrer indtrængende Nordmakedoniens myndigheder til at afstå fra uigennemsigtige, politiserede afskedigelser fra og udnævnelser til stillinger i uafhængige organer og agenturer samt til at sikre, at organisationerne finansieres tilstrækkeligt, og at afgørelser og henstillinger gennemføres konsekvent;

Medier og civilsamfundet

13. minder om behovet for at reformere den retlige ramme for online- og offlinemedier for fuldt ud at tilpasse sig den europæiske forordning om mediefrihed[4];

[4] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1083 af 11. april 2024 om oprettelse af en fælles ramme for medietjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 2010/13/EU (den europæiske forordning om

14. gentager sin opfordring til en omfattende reform af reglerne for statslig finansiering og reklame for politiske partier i medierne;

15. tilskynder til foranstaltninger til at styrke public service-radio- og TV-selskabernes og medietilsynsmyndighedernes redaktionelle og finansielle uafhængighed, upartiskhed og professionalisme;

16. bemærker med bekymring de fortsatte trusler mod og angreb på journalister; glæder sig over tildelingen af en særlig anklager, der overvåger angreb på journalister, og over oprettelsen af rapporteringsmekanismer for cybermobning;

17. opfordrer til styrkede foranstaltninger til støtte for den undersøgende journalistik og mediekendskab med henblik på at bekæmpe hadefuld tale, desinformation og udenlandsk indblanding;

18. glæder sig over landets dynamiske og konstruktive civilsamfund, som spiller en meget afgørende og positiv rolle i reformprocessen; bemærker, at det er nødvendigt at gennemføre retlige og finansielle rammer for at sikre gennemsigtige offentlige finansieringsmekanismer, selv om civilsamfundsorganisationerne generelt opererer i et gunstigt miljø;

Grundlæggende rettigheder

19. udtrykker bekymring over de manglende fremskridt med hensyn til ligestilling mellem kønnene og stigningen i antallet af kønsfjendtlige bevægelser; opfordrer indtrængende landets myndigheder til at forbedre adgangen til tjenester for ofre for kønsbaseret vold;

20. bemærker, at forbindelserne mellem de etniske grupper forbliver stabile, og at Ohridrammeaftalen fortsat gennemføres; opfordrer til tilstrækkelig finansiering og personale til institutioner, der beskytter minoritetssamfunds rettigheder;

21. bemærker, at personer med handicap fortsat oplever betydelige hindringer, idet landets lovgivning stadig ikke er i overensstemmelse med FN's konvention om rettigheder for personer med handicap;

22. glæder sig over den første retsafgørelse om hadefuld tale mod LGBTIQ-samfundet, men opfordrer kraftigt til systematisk retsforfølgning af alle tilfælde af hadefuld tale, hadforbrydelser og intimidering;

23. opfordrer Nordmakedonien til at styrke migrationsstyringen, forbedre tilpasningen til gældende EU-ret og tackle vedvarende udfordringer i forbindelse med håndtering af regulær og irregulær migration;

Retsstatsprincippet

24. bemærker med alvorlig bekymring, at landets resultater med hensyn til bekæmpelse af korruption er blevet forværret, navnlig som følge af ændringer i straffeloven, der har svækket den retlige ramme, hvilket har ført til afslutning af mange igangværende sager;

---

mediefrihed), EUT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

25. bemærker, at den opfattede grad af tillid til retsvæsenet fortsat er meget lav; opfordrer til, at de retlige organers uafhængighed, gennemsigtighed og effektive funktion styrkes;

26. bemærker med bekymring de manglende fremskridt med hensyn til forebyggelse og bekæmpelse af korruption og med hensyn til, at finansielle efterforskninger fortsat er et svagt område; opfordrer til, at den operationelle kapacitet og samarbejdet mellem de strukturer, der er ansvarlige for bekæmpelse af organiseret kriminalitet og økonomisk kriminalitet, styrkes;

27. opfordrer til, at sikkerheds- og efterretningstjenesternes uafhængighed styrkes gennem passende lovgivningsmæssige rammer;

28. opfordrer til yderligere bestræbelser på at opbygge modstandsdygtighed over for udenlandsk indblanding og manipulation af oplysninger;

Socioøkonomiske reformer

29. anbefaler, at Nordmakedonien fortsat træffer foranstaltninger til at forbedre erhvervsklimaet og -infrastrukturen, styrke uddannelserne og den digitale infrastruktur og forbedre de sociale beskyttelsessystemer;

30. opfordrer Nordmakedonien til at fremme sin digitale omstilling; understreger behovet for at tackle hjerneflugten, navnlig hvad angår sundhedspersonale og unge fagfolk;

Miljø, energi og transport

31. minder om, at der er behov for en yderligere indsats for at nå målene for energieffektivitet, vedvarende energi, forsyningssikkerhed og emissionsreduktioner; opfordrer indtrængende myndighederne til at tilpasse miljø- og klimaændringslovgivningen til den gældende EU-ret og sikre, at den bliver håndhævet;

32. understreger det akutte behov for at forbedre luftkvaliteten; opfordrer indtrængende myndighederne til at intensivere foranstaltningerne vedrørende biodiversitet, vand-, luft- og klimabeskyttelse og regional affaldshåndtering;

33. opfordrer indtrængende landets myndigheder til at intensivere bestræbelserne på at opgradere transport- og energiinfrastrukturen og den regionale konnektivitet og til at håndtere vedvarende forsinkelser i udviklingen af kritisk infrastruktur;

Regionalt samarbejde og udenrigspolitik

34. glæder sig over Nordmakedoniens værdifulde bidrag til det regionale samarbejde og den regionale stabilitet gennem landets engagement i regionale initiativer;

35. roser landets engagement i at fremme gode naboskabsforbindelser, og roser landets rolle som model for en fredelig løsning af bilaterale tvister gennem dialog og gensidig forståelse; minder i den forbindelse om, at bilaterale aftaler bør gennemføres med håndgribelige resultater i god tro fra alle parters side, herunder Prespaaftalen med Grækenland og traktaten om venskab, godt naboskab og samarbejde med Bulgarien;

opfordrer til en konsekvent forpligtelse til dialog og samarbejde med nabolandene for at fremme den gensidige tillid;

36. glæder sig over Nordmakedoniens fortsatte engagement i den euroatlantiske sikkerhed; roser landets tilpasning til EU's udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt dets hidtidige fulde overholdelse af de restriktive foranstaltninger vedrørende Rusland;

37. pålægger sin formand at sende denne beslutning til formanden for Det Europæiske Råd, Rådet, Kommissionen, næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, medlemsstaternes regeringer og parlamenter samt til Republikken Nordmakedoniens præsident, regering og parlament;

BEGRUNDELSE

Europa-Parlamentet overvåger nøje den politiske og socioøkonomiske udvikling i udvidelseslandene, og Europa-Parlamentets faste ordfører fremlægger normalt sin betænkning efter Kommissionens udvidelsespakke. Som den nyudnævnte faste ordfører for Nordmakedonien er det mig en ære at fremlægge min første betænkning på foranledning af Kommissionens landerapporter for 2023 og 2024. Med denne betænkning sigter jeg mod at give en afbalanceret vurdering af Nordmakedoniens komplekse politiske kontekst, alt imens jeg samtidig indtrængende opfordrer de politiske interessenter til at fremme reformer og overholde tidligere aftaler. Jeg opfordrer derudover EU-institutionerne og medlemsstaterne til at forhindre fremtidige bilaterale blokader og stille såvel de nødvendige garantier som skræddersyet støtte til rådighed for landet.

Med den vellykkede gennemførelse af Ohridrammeaftalen (2001) blev landet en regional rollemodel for den fredelige bilæggelse af etniske tvister gennem dialog og gensidig forståelse. Kun fire år efter undertegnelsen af denne aftale fik Nordmakedonien i 2005 status som kandidatland, og landet har længe været førende i regionen. Nordmakedonien har gennemført imponerende og vanskelige reformer – herunder en historisk navneændring – men bilaterale tvister har alt for længe været en hindring for landets tiltrædelsesproces. For at overvinde Bulgariens veto mod tiltrædelsesforhandlingerne medtog EU i 2022 Bulgariens krav i Rådets konklusioner vedrørende Nordmakedoniens tiltrædelse, og EU fungerede som garant for deres gennemførelse. Det såkaldte franske forslag skaber imidlertid en bekymrende præcedens ved at tillade, at tiltrædelsesprocessen anvendes til at løse kulturelle og historiske tvister. Selv om denne aftale i sidste ende førte til, at vetoet blev ophævet, at den første regeringskonference blev afholdt den 19. juli 2022, og at screeningen blev indledt, krævede den også, at Nordmakedonien ændrede sin forfatning for at inddrage det bulgarske mindretal. Screeningsmøderne for alle seks klynger blev afsluttet den 7. december 2023, og landet vil kunne gå videre til næste fase af forhandlingerne, når forfatningsændringerne er vedtaget.

Flere års tilbageslag og uindfriede løfter har forståeligt nok ført til frustration, skuffelse og en fortsat faldende offentlig tilslutning til EU-integration i Nordmakedonien. I disse tider med store forandringer i den internationale verdensorden, som Europa kender den, er der imidlertid en fornyet forståelse af situationens alvor og en vigtig mulighed for at fremme tiltrædelsesprocessen. Alle politiske interessenter, navnlig parlamentsmedlemmer fra den regerende koalition og regeringen, skal benytte denne lejlighed til at indgå i en konstruktiv dialog for at opnå konsensus om de ovennævnte forfatningsændringer. EU og dens medlemsstater skal fuldt ud støtte disse bestræbelser, herunder give forsikringer om, at de forfatningsmæssige ændringer ikke vil føre til yderligere bilaterale krav.

Nordmakedonien har udarbejdet en fremragende og ambitiøs reformdagsorden – formentlig en af de bedste i regionen. En streng gennemførelse heraf vil bringe landet tilbage på rette spor, navnlig på centrale områder såsom bekæmpelse af korruption, sikring af retsvæsenets uafhængighed, reformering af den offentlige forvaltning og forbedring af den mediefrihedsmæssige situation. En del af den seneste udvikling, herunder landets beslutning om hverken at stemme for eller imod den seneste europæiske beslutning om Ukraine i FN's Generalforsamling og samtidig medsponsorere USA's resolution i februar 2025, har imidlertid givet anledning til bekymring blandt Nordmakedoniens EU-tilhængere med hensyn til landets langsigtede kurs.

Jeg håber oprigtigt, at alle parter – Nordmakedoniens myndigheder, EU-institutionerne og nabolandene – anerkender, at det haster, og handler beslutsomt for at komme videre.

Med hensyn til Europa-Parlamentets ansvar er jeg fast besluttet på at opbygge en stabil, konstruktiv, proeuropæisk, prodemokratisk og udvidelsesvenlig alliance til støtte for Nordmakedoniens tiltrædelse af EU. Jeg håber, at alle medlemmer, der bakker op om dette mål, vil støtte mig i at opnå det.

BILAG: ENHEDER ELLER PERSONER, SOM ORDFØREREN HAR MODTAGET INPUT FRA

I henhold til artikel 8 i bilag I til forretningsordenen erklærer ordføreren at have modtaget input fra følgende enheder eller personer som led i udarbejdelsen af udkastet til betænkning:

Enhed og/eller person
Indsæt en person eller et foretagende.

Ordføreren har udarbejdet ovenstående liste på eget ansvar.

Når fysiske personer er identificeret på listen ved deres navn, deres funktion eller begge, erklærer ordføreren at have forelagt de pågældende fysiske personer Europa-Parlamentets databeskyttelsesmeddelelse nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), hvori de gældende betingelser for behandling af deres personoplysninger og rettighederne forbundet med denne behandling er fastlagt.